

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 13.6.2024
Sayı : 500

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türk Mühendis Ve Mimar Odaları Birliği Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Doç. Dr. Gökhan GÜNAYDIN

İstanbul Milletvekili

CHP Grup Başkanvekili

GENEL GEREKÇE

21.1.1954 tarihli ve 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu'nun 26 ncı maddesi, Anayasa Mahkemesi'nin 04.05.2023 tarihli ve 32180 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanan, 22.3.2023 tarihli ve E:2023/53 - K:2023/49 sayılı kararı ile iptal edilmiş ve iptal kararının Resmi Gazete 'de yayımlandığı tarihten itibaren dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir.

İptal kararının gerekçesinde, daha önce 6643 sayılı Türk Eczacıları Birliği Kanununun 30 uncu maddesini iptal eden Anayasa Mahkemesi'nin 22.09.2021 tarihli ve E:2021/16 – K:2021/62 sayılı kararına atıf yapılmıştır. Belirtilen kararda kişilere hukuki güvenlik sağlayan fiil ile ceza arasında bağlantı kuran, haysiyet divanına tanınan takdir yetkisinin; somut olayın özelliklerine, eylemin ağırlığına, oluşan zararın büyüklüğüne göre kamu yararı ve hizmet gereklerine uygun olarak kullanılmasını ve işlenen disiplinsizlik eylemi ile tayin edilen disiplin cezası arasında adil bir dengenin gözetilmesini sağlayacak gerekli ve yeterli mekanizmaların kurulmasına yönelik bir düzenleme yapılması öngörülmekte olup, 6235 sayılı Kanunun 26 ncı maddesi bu çerçevede yeniden düzenlenmiştir.

Bu kapsamda Anayasa Mahkemesi kararında atıf yapılan 6643 sayılı Türk Eczacıları Birliği Kanununun 30 uncu maddesinde iptal kararı sonrası yapılan değişikliğe paralel düzenleme yapılmıştır. Kanun hükmünde yer alan disiplin cezaları net olarak tanımlanarak belirtilmiş; bu cezaları gerektiren fiillere ise konu başlıkları halinde yer verildikten sonra mimar ve mühendislik mesleklerinin teknik ve uzmanlık gerektiren hususiyetleri nedeniyle konunun her ayrıntısıyla kanunda düzenlenmesi hem mümkün hem de hizmet gereklerine uygun olmayacağından detayların yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmekte, belirlilik ilkesinin azami ölçüde sağlanması ve hizmet gerekleriyle bağdaştırılması hedeflenmiştir. Soruşturma ve ceza zamanasını süreleri belirlenerek kişilerin gerçekleştirmiş olduğu eylemlere yönelik başlatılacak soruşturma ve kovuşturma süreçlerinde süre bakımından güvence sağlanması hükme bağlanmıştır. Hükümde ceza tayinine esas alınacak kriterler belirlenmiş, savunma alınmadan ceza verilemeyeceği hükme bağlanmıştır.

Düzenleme ile Anayasa Mahkemesi kararında iptal gerekçesi olarak belirtilen haysiyet divanına sınırsız bir takdir yetkisi tanınmasına yönelik hükme madde metninde yer verilmemiş; Anayasa Mahkemesi kararına paralel biçimde haysiyet divanlarınca cezanın verilmesinde gözetilecek hususlar belirlenmiştir.

Anayasanın 135. maddesinde kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına meslek disiplin ve ahlakını koruma görevi verilmiş yine Anayasa Mahkemesinin kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına ilişkin kararlarında, Anayasa'nın 135. maddesinde işaret edilen özerklik karşısında, meslek kuruluşlarının, meslek mensuplarını bağlayıcı karar alma ve uygulama, uyacağı ilke ve kuralları belirleme ve disiplin tedbirleri uygulama hak ve yetkisine sahip oldukları karar altına alınmıştır.

6235 sayılı Kanunda da Anayasaya paralel düzenleme yapılarak meslek disiplin ve ahlakını korumak TMMOB ve Odaların amaç ve görevleri arasında sayılmıştır. Yasada TMMOB'nin

karar ve yürütme organları arasında Yüksek Haysiyet Divanı, Odaların karar ve yürütme organları arasında da Oda Haysiyet Divanlarına yer verilmiştir.

Nitekim; mühendislik, mimarlık ve şehir planlama mesleği mensuplarının görev ifa ettiği alanlara ilişkin 13.07.2001 tarih 24461 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun, 09.05.1985 tarih 18746 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 3194 sayılı İmar Kanunu başta olmak üzere ilgili mevzuatta; meslek mensuplarının Kanuna aykırı eylem ve işlemleri dolayısıyla meslek Odalarına kendi mevzuatları uyarınca işlem yapma yükümlülüğü getirilmiştir.

Bu kapsamda madde metninde bir yandan Anayasa'nın 135 inci maddesi ve 6235 sayılı Yasa'da belirtilen amaçların yerine getirilmesi diğer yandan da başta 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun ve 3194 sayılı İmar Kanunu olmak üzere çeşitli Kanunlarda yer alan görevini yerine getirmediği tespit edilen meslek mensuplarının Odalara bildirilerek haklarında disiplin süreçleri yürütülmesinin Kanuni dayanağı sağlanmaktadır.

Dolayısıyla bir yandan Anayasa ve Yasalar ile verilen görevlerin yerine getirilebilmesi için düzenleme yapılırken diğer yandan Anayasa Mahkemesi kararında belirtilen gerekçelere uygun olarak hukuki belirlilik başta olmak üzere hukuki güvencelerin sağlanması amaçlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1 – 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununun disiplin cezaları ve bu cezalara ilişkin usul ve esaslar ile tanımlamaları düzenleyen 26 ncı maddesi, Anayasa Mahkemesi'nin, 22.3.2023 tarihli ve E:2023/53 - K:2023/49 sayılı kararı doğrultusunda yeniden düzenlenmiştir.

MADDE 2 – Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununun 26 ncı maddesinde tanımlanan yazılı ihtar cezası, para cezaları ve meslek uygulamasının yasaklanmasına ilişkin disiplin cezalarının hangi hallerde verileceği belirlenmektedir.

MADDE 3 – Yürürlük maddesidir.

MADDE 4 – Yürütme maddesidir.

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 27/1/1954 tarih 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununun 26 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 26 – Odalara kayıtlı yahut kayıt olmakla yükümlü meslek mensuplarından; kayıt zorunluluğu bulunmasına rağmen Odaya kayıt yaptırmayan veya bu Kanunun öngördüğü diğer yükümlülüklerle aykırı hareketleri görülenlerle, meslekle ilgili işlerde gerek kasten gerekse ihmal göstermek suretiyle maddi ya da manevi zarar oluşturabilecek davranışta bulunanlara, akdettiği sözleşmelere uymayan veyahut meslek şeref ve haysiyetiyle bağdaşmayan hareketleri saptananlara kayıt olmakla yükümlü buldukları oda haysiyet divanınca, fiil ve hallerinin niteliğine ve ağırlık derecesine göre, fiil ile ceza arasında adil bir denge gözeterek aşağıda yazılı disiplin cezaları verilir:

a) Yazılı ihtar; ilgili meslek mensubunun meslektaşları, üçüncü kişiler, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ve Oda birimleriyle daha düzenli ve uyumlu bir tutum içinde olması ve daha dikkatli davranması gerektiğinin yazı ile bildirilmesidir.

b) Hafif para; 2.500 liradan 10.000 liraya kadar para cezası;

c) Ağır para; 10.000 liradan 100.000 liraya kadar para cezası;

ç) Meslek uygulamasının yasaklanması; ilgilinin 15 günden 6 aya kadar mühendislik, mimarlık ya da şehir planlama ile ilgili bir işte çalışma yapmasının yasaklanması ve üyelik haklarının bu süre içinde kullandırılmamasıdır.

d) Odadan ihraç; ilgilinin süresiz olarak mühendislik, mimarlık ya da şehir planlama ile ilgili bir işte çalışma yapmasının yasaklanması ve üyeliğinin sona erdirilmesidir.

Oda haysiyet divanları, kendisine sevk edilen konuları ilgili ilk toplantıdan itibaren üç ay içinde karara bağlar.

Disiplin cezasını gerektirecek eylemlerin öğrenildiği tarihten itibaren iki yıl ve her halde eylem tarihinden itibaren beş yıl geçmesi halinde soruşturma başlatılamaz. Disiplin cezası gerektiren eylem, aynı zamanda genel kanuni bir suç oluşturuyor ve bu suç için, kanun daha uzun bir zaman aşımı süresi koymuş bulunuyorsa, bu zaman aşımı süresi uygulanır ve bu durum soruşturma açılmasında belirtilir.

Disiplin cezası gerektiren fiil ve hallerin öğrenildiği tarihten itibaren sekiz yıl içinde disiplin cezası verilmemesi hallerinde ceza verme yetkisi zamanaşımına uğrar.

Savunma alınmadan ceza verilemez. Savunma yazılı veya sözlü olarak da verilebilir. Hakkındaki iddia ve tespitleri içeren savunma isteme yazısının kendisine tebliğinden itibaren onbeş gün içinde geçerli mazereti olmaksızın yazılı veya kendisine bildirilen günde sözlü savunma vermeyen üye, savunma hakkından vazgeçmiş sayılır.

Birinci fıkrada belirtilen disiplin cezalarını gerektiren fiil ve haller, disiplin soruşturmasına ilişkin usul ve esaslar ile disiplinle ilgili diğer hususlar Birlikçe hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 2- 6235 sayılı Kanununun 26 ncı maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“MADDE 26/A – 26 ncı maddede düzenlenen yazılı ihtar cezası, para cezaları ve meslek uygulamasının yasaklanması disiplin cezaları aşağıdaki hallerde verilir;

a) Yazılı ihtar cezası aşağıdaki durumlarda verilir:

1) Bu maddenin diğer fıkralarında belirtilen disiplin suçları kapsamına girmeyen ve meslek ile ilgili kanun, tüzük ve yönetmeliklerin verdiği görevleri yerine getirmemek,

2) Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ya da Oda birimlerinin, organlarının çalışmalarını aksatıcı tutum ve davranışlarda bulunmak,

3) Onur Kuruluna sevk edilen bir üyeye ilişkin karar kesinleşmeden bu üyenin haklarını sınırlayıcı davranışlarda bulunmak,

b) Para cezalarında uygulanacak cezanın tutarı olayın doğurduğu sonuçlara göre belirlenir. Para cezası aşağıdaki durumlarda verilir:

1) Meslek mensupları arasında haksız rekabete neden olacak davranışlarda bulunmak,

2) Büro tescili ve tescil yenilemesi gerektiren durumlarda, tescilsiz mesleki etkinliklerde bulunmak, serbest mühendislik ve mimarlık ile ilgili yönetmelik ve talimatlara uymamak,

3) TMMOB ve Oda mevzuatında öngörülen üyelik görev ve sorumluluklarına aykırı davranmak,

4) Uzmanı olmadığı konularda etkinlik yaparak ya da meslek uygulaması sırasında haksız kazanç sağlayarak üçüncü şahısları zarara uğratmak,

5) Onur Kuruluna sevk edilen bir üye ile ilgili karar kesinleşmeden bu üyenin haklarını sınırlayarak ilgili üyenin ekonomik zararına neden olmak ya da mesleki itibarını zedelemek,

6) Meslek şeref ve haysiyetini zedeleyecek davranışta bulunmak,

7) Daha önce yazılı uyarı cezası aldığı halde uyarı gerektiren suçu yinelemek,

c) Meslek uygulamasının yasaklanması cezası aşağıdaki durumlarda verilir:

1) Para cezasıyla cezalandırılmış bir suçu bilinçli olarak yinelemek,

2) Mesleğini ve görevini kişisel ya da bir grup adına çıkar sağlamak için TMMOB mevzuatına, bilime ve meslek tekniğine aykırı biçimde uygulamak ya da mesleğini ve görevini TMMOB mevzuatına, bilime ve meslek tekniğine aykırı biçimde uygulayarak kamuya, halka, üçüncü şahıslara zarar vermek,

3) Temelsiz suçlamalarla mesleği, meslek mensuplarını ya da Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Odalar ya da bunların alt birimlerini kamuoyunda küçük düşürmek ya da etkinliklerini engellemek,

4) Mühendislik mimarlık ve şehir planlama disiplinini ilgilendiren plan, proje veya hizmetlerde, bir mühendis mimar ya da şehir plancısı tarafından ya da sorumluluğunda yapılması gereken, ancak yetkisiz kişilerce üretilen plan, proje ve hizmetlerden birine imza atmak ya da attırmak, imzacılık yapmak,

5) Mesleki uygulama ve pratiklerde ayrımcılık yapmak”

Yürürlük

MADDE 3- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 4- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

